

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/88/2024
Identifikačné číslo spisu:	1409214012
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1409214012.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. Č., narodenej XX. J. XXXX, U., W. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária POLÁKOVÁ s. r. o., Bratislava, Cabanova 26, IČO: 46 727 086, proti žalovanej Ing. E. Ž., narodenej XX. J. XXXX, U., Č.. W. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária GMH, s.r.o., Bratislava, Malý trh 2/A, IČO: 47 252 961, o nahradenie prejavu vôle súdnym rozhodnutím, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 22C/433/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. januára 2024 sp. zn. 4Co/145/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. januára 2024 sp. zn. 4Co/145/2021 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 18. augusta 2021 (v poradí tretím) č. k. 22C/433/2009-633 rozhodol tak, že konanie zastavil z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby (výrok I.), žalobu vo zvyšnej časti, v ktorej sa žalobkyňa domáhala nahradiť prejav vôle žalovanej, že ako predávajúca uzatvára kúpnu zmluvu so žalobkyňou ako kupujúcou, predmetom ktorej je prevod spoluvlastníckeho podielu o veľkosti jednej polovice na nehnuteľnostiach - pozemok parcela registra „C“ č. 623, rodinný dom súpisné č. XXXX, postavený na parcele č. 623, zapísaných na LV č. XXXX, okres Bratislava IV, obec U. - J.. Č.. M. U., pre k. ú. M. U. a spoluvlastníckeho podielu o veľkosti jednej dvanástiny na nehnuteľnostiach pozemok parcela registra „C“ č. 620, 621, 622, 625, 626 zapísaných na LV č. XXX, okres Bratislava IV, obec U. - J.. Č.. M. U., pre k. ú. M. U., za kúpnu cenu 34.134,16 eura v znení predloženom žalobkyňou v prílohe č. 1 zamietá (výrok II.), žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % (výrok III.), štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % (výrok IV.) s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (výrok V.).

1.1. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou z 22. decembra 2009 domáhala, aby súd vydal rozhodnutie, ktorým nahradí vyhlásenie vôle Ing. E. Ž.Č.K. ako predávajúcej na kúpnej zmluve z dôvodu, že žalovanej vznikla právna povinnosť ponúknuť oprávnenému, teda žalobkyni na predaj

spoluvlastnícky podiel na predmetných nehnuteľnostiach, pretože k prevodu nehnuteľností došlo bez toho, aby žalobkyňa bola akýmkoľvek spôsobom oslovená s návrhom na odkúpenie spoluvlastníckych podielov. Žalobkyňa sa v prejednávanej veci domáhala voči žalovanej ako nadobúdateľovi, aby jej napadnuté spoluvlastnícke podiely ponúkla na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpila od pôvodných podielových spoluvlastníkov. Súd mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že predávajúci G. a H. R. spísali ponuku na odpredaj nehnuteľností, ktorú adresovali v tom čase ešte vlastníčke nehnuteľností pani J. Č. dňa 29. júna 2009. Listy boli na poštovú prepravu dané 30. júna 2009. Dňa 01. júla 2009 boli ponuky doručené adresátovi, čím vyvolali zamýšľané účinky a právne následky. Od nasledujúceho dňa po doručení ponúk začala plynúť pani J. Č. dvojmesačná lehota na uplatnenie predkupného práva a prijatie ponuky na odkúpenie spoluvlastníckych podielov, a to zaplatením kúpnej ceny. Momentom zaplatenia kúpnej ceny dochádza k účinnému prijatiu ponuky na odkúpenie spoluvlastníckeho podielu. Nestačí len samotné vyhlásenie o prijatí ponuky. Nezaplatenie ceny podielu, ako špeciálnej podmienky prijatia ponuky, má za následok zánik povinnosti spoluvlastníka, ktorý chce predat' spoluvlastnícky podiel vyplývajúci mu z predkupného práva. Žalobkyňa namietala, že tieto zásielky neprevzala ona ani jej matka a tieto sa nedostali do jej dispozície. Súd poukázal na doručenky nachádzajúce sa v súdnom spise preukazujúce prevzatie zásielok adresovaných pani J. Č. pôvodnými vlastníckmi s ponukou na predaj na adresu jej pobytu. Na doručenkách sa nachádza podpis spolu s dodatkom uvedeným v zátvorke - dcéra. Žalobkyňa predložila súdu odborné stanovisko Mgr. J. M., znalkyne z odboru písmo-znalectvo, z ktorého vyplýva, že podpisy na doručenkách, vrátane dodatku uvedeného v zátvorke, nie sú spísané rukou žalobkyne a ani pani J. Č.. Keďže však predmetné stanovisko neobsahuje doložku zmysle § 209 ods. 2 CSP, súd na tento dôkaz nemohol prihliadnuť ako na súkromný znalecký posudok, ale mohol ho len vyhodnotiť ako listinný dôkaz. Tento dôkaz však neobstojí v kontexte ostatných listinných dôkazov. Znalkyňa uviedla, že pri vypracovaní odborného stanoviska vychádzala len z kópií listinných dokladov a nie z originálov. Navyiac znalkyňa skúmala aj dodatkový podpis „dcéra“, hoci z vykonaného dokazovania - výsluchu pracovníčky pošty vyplynulo, že poznámku v zátvorke pri oboch doručenkách dopisovala ona. Napokon doručenky predložené žalovanou v konaní korešpondujú s ďalšími listinnými dôkazmi, a to doručenkami nachádzajúcimi sa v pripojenom spise z Okresného úradu Bratislava, kde sa tiež nachádzajú podpísané doručenky pre pani J. a Y. Č., pričom voľným okom možno porovnať tieto podpisy spolu s podpismi na doručenkách zaslaných pôvodnými vlastníckmi nehnuteľností, pričom podľa názoru súdu tieto vykazujú zhodné znaky ako podpisy na doručenkách predložených žalovanou, ktorými G. a H. R. zasielali ponuku na odpredaj podielov. Samotná žalobkyňa na pojednávaní dňa 02. júla 2012 uviedla, že podpis na doručenke predložený zo spisu Okresného úradu Bratislava, kde bolo zasielané rozhodnutie o povolení vkladu, je jej. Z výpovede J.N. U. vyplynulo, že listové zásielky s ponukou doručila 01. júla 2005 (správne 2009, pozn.) pani J. Č. a za ňu ich prevzala jej dcéra, teda žalobkyňa, keďže J. Č. má len jednu dcéru, a to žalobkyňu. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na faktúru znejúcu na meno žalobkyne, táto nevyvracia vyššie uvádzané listinné dôkazy preukazujúce prevzatie listovej zásielky adresovanej J. Č. s ponukou na odkúpenie podielov na nehnuteľnostiach žalobkyňou. Faktúra nepreukazuje, že by žalobkyňa bola na služobnej ceste celý deň, navyiac samotná svedkyňa J. Č. vo svojej svedeckej výpovedi uviedla, že darovaciu zmluvu podpisovali dňa 01. júla 2009 pravdepodobne doobeda. Je teda zrejmé, že žalobkyňa sa dňa 01. júla 2009 nachádzala v mieste bydliska a mohla prevziať zásielku adresovanú svojej matke. Z uvedeného vyplýva, že matka žalobkyne mala objektívnu možnosť oboznámiť sa s obsahom ponuky G. a H. R. na odpredaj nehnuteľností zo dňa 29. júna 2009. Čo sa týka samotného obsahu listín obsahujúcich ponuku na odpredaj, z týchto vyplýva, že tieto obsahovali všetky podstatné náležitosti vyžadované zákonom. Predkupné právo nie je bez ďalšieho porušené, ak ponuka neobsahovala údaje o splatnosti kúpnych cien a predávajúci potom uzavrel kúpne zmluvy, ktoré obsahovali individuálnu splatnosť kúpnych cien. Zákon stanovuje lehotu, do ktorej musí oprávnený spoluvlastník podiel vyplatiť. Absencia údajov o splatnosti kúpnej ceny v ponuke na odpredaj nehnuteľnosti nespôsobuje porušenie predkupného práva.

1.2. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že k nesplneniu ponukovej povinnosti došlo aj tým, že predávajúci uvádzali lehotu na vyjadrenie k návrhu 30 dní, súd sa s touto námietkou nestotožnil. G. a H. R. oslovili pani J. Č. s ponukou, pričom uvádzali lehotu 30 dní na vyjadrenie k návrhu. Preto s prihliadnutím na § 605 ods. 2 OZ, ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť huteľnosť do ôsmich dní a nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. K účinnému prijatiu

ponuky dochádza až zaplatením kúpnej ceny.

1.3. Pôvodní spoluvlastníci tak vyhotovili ponuky na odkúpenie podielov, odoslali ich doporučenými listovými zásielkami, tieto boli riadne doručené pani J. Č. ako vtedajšej spoluvlastníčke dňa 01. júla 2009 s tým, že J. Č. v ten istý deň uzavrela so žalobkyňou darovaciu zmluvu, ktorou darovala svoje podiely na nehnuteľnostiach dcére, teda žalobkyňi. Počas plynutia dvojmesačnej prekluzívnej lehoty na prijatie ponúk na odkúpenie podielov právna predchodkyňa žalobkyne a ani žalobkyňa, ktorá na základe vkladu do katastra nehnuteľností nadobudla vlastnícke právo, ponúknuté predkupné právo nevyužili. V dôsledku prevodu spoluvlastníckeho podielu prechádzajú na jeho nadobúdateľa nielen oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z vlastníctva, ale aj oprávnenia pôvodného spoluvlastníka vyplývajúce z nerešpektovania jeho predkupného práva. Riadnym uplatnením predkupného práva G. a H. R. voči právnej predchodkyňi žalobkyne pani J. Č. a následného prevodu jej spoluvlastníckeho podielu na žalobkyňu na základe darovacej zmluvy prešlo právo spoluvlastníčky prijať, respektíve neprijať ponuku na odkúpenie podielov na nehnuteľnostiach. Žalobkyňa sa teda mohla rozhodnúť do dvoch mesiacov, od kedy jej právna predchodkyňa prevzala ponuku, či svoje právo uplatní a odkúpi spoluvlastnícke podiely za sumu 79.600 eur. Ak tak v dvojmesačnej prekluzívnej lehote neurobila, zanikla povinnosť pôvodných spoluvlastníkov a títo sa mohli rozhodnúť ponúknuť spoluvlastnícke podiely niekomu inému.

1.4. Vzhľadom na uvedené dospel súd k záveru, že žaloba žalobkyne v časti, kde sa domáhala nahradenia prejavu vôle žalovanej na uzavretie kúpnej zmluvy je nedôvodná, a preto ju zamietol.

1.5. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP, kedy pri posudzovaní úspechu žalobkyne v konaní bolo potrebné vziať do úvahy aj konanie žalobkyne, ktorá zobrala žalobu späť v časti týkajúcej sa alternatívneho petítu, a preto v tomto smere zaviniла zastavenie konania a má tak procesnú zodpovednosť - zavinenie na zastavení konania. Keďže vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol, žalovaná bola v konaní úspešná, a preto jej vznikol nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Keďže v priebehu konania vznikli štátu trovy v dôsledku vyplateného svedočného, štátu bol priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi, ktorá v konaní úspešná nebola. O výške náhrady trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 24. januára 2024 sp. zn. 4Co/145/2021 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v napadnutých častiach o nárokoch na náhradu trov konania žalovanej a trov štátu potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vykonal náležité dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností relevantných pre posúdenie dôvodnosti žaloby s tým, že dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva CSP, pričom zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že nesprávnosť hodnotenia možno vyčítať, len ak výsledok nezodpovedá pravidlám logického myslenia. Právnym posúdením veci je potom činnosť súdu, ktorou zistený skutkový stav subsumuje pod skutkové podstaty právnych noriem hmotnoprávneho charakteru. Odvolací súd sa stotožnil s hodnotením vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, kedy toto nevykazuje žiadnu nelogickosť. Výsledky dokazovania vyhodnotil vo všetkých vzájomných súvislostiach, nenadhodnotiac žiaden z nich bez logického odôvodnenia nad dôkaznú silu ostatných dôkazov, keď dospel k správne mu záveru, že právny úkon, ktorého obsahom bolo realizovanie výzvy spoluvlastníkov prevádzaných nehnuteľností na vyjadrenie záujmu o predkupné právo vo vzťahu k vtedy aktuálnej spoluvlastníčke nehnuteľností, je platným právnym úkonom so všetkými podstatnými náležitosťami. Takýto záver je jediným logickým preto, lebo žalobkyňa síce tvrdila skutočnosť o nepravosti jej podpisu na doručenke, avšak svoje tvrdenie preukazovala posudkom, ktorý nemá právnu silu znaleckého dokazovania, ako správne vyhodnotil súd prvej inštancie. Navyiac neuviedla žiadne skutkové tvrdenie k tomu, kto, ako a prečo by na doručenke uvádzal nepravdivé tvrdenie o prevzatí zásielky. Preto je hodnotenie vykonaného dokazovania logické, rešpektujúc dôsledne prejednávaciú zásadu civilného sporového konania. Strana sporu má povinnosť tvrdenia a povinnosť unesenia dôkazného bremena, ktoré má strana, ktorá určité pre účely rozhodnutia relevantné hmotnoprávne skutočnosti tvrdí. Žalobkyňa preukazovala nepravosť jej podpisu na doručenke posudkom, ktorý správne súd prvej inštancie vyhodnotil ako listinný dôkaz, ktorého závery sú navyše rozporné (napríklad nehodnotenie originálov listín, hodnotenie aj písma doručovateľky) a tento listinný

dôkaz nebol podporený žiadnym iným dôkazom. List s týmto právnym úkonom sa dostal do dispozičnej sféry matky žalobkyne ako v tom čase spoluvlastníčky prevádzaných nehnuteľností a tento postup predávajúcich nemožno preto kvalifikovať ako rozporný so zákonom. Ak v deň doručenia tohto právneho úkonu došlo k uzatvoreniu darovacej zmluvy, odvolací súd konštatuje, že aj platný darovací úkon mal v deň jeho uzatvorenia, teda v deň doručenia výzvy na realizáciu predkupného práva len obligačno-právne účinky a nie účinky vecno-právne. Preto odvolací súd vyhodnotil odvolacie námietky ako nedôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti ako aj v súvisiacich častiach o trovách konania a trovách štátu ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

2.2. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa zásady úspechu v konaní podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 378 ods. 1 CSP vzhľadom na plný úspech žalovanej v odvolacom konaní.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP argumentujúc tým, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo strane znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zároveň poukazovala na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, kedy prípustnosť dovolania v tomto konaní je daná tým, že rozhodnutie súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uviedla, že podstatným dôvodom pre zamietnutie žaloby bolo, že súd prvej inštancie po opätovnom vyhodnotení dokazovania s poukazom na právne závery naznačené v skoršom rozhodnutí odvolacieho súdu dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu zákonného predkupného práva žalobkyne, respektíve jej právnej predchodkyne a predávajúci si riadne splnili ponukovú povinnosť vo vzťahu k právnej predchodkyňi žalobkyne. Žalobkyňa niekoľkokrát navrhovala súdu nariadiť súdnoznalecký posudok na posúdenie pravosti jej podpisu na doručenkách, ktoré mali preukazovať doručenie ponúk na odpredaj nehnuteľností predložených žalovanou. Žalobkyňa a ani jej právna predchodkyňa ponuky neobdržala a ani sa nedostali do sféry jej dispozície. Na tento návrh súd nereagoval a nevysvetlil, prečo dôkaz nevykonaný. Rovnako nereagoval na písomný návrh na nariadenie súdnoznaleckého posudku z 25. marca 2011. Súd síce na pojednávaní vypočul svedkyňu, znalkyňu, ktorá vyhotovila odborné stanovisko, avšak jej výpoveď nevyhodnotil, nevysporiadal sa s ňou, čím došlo k vade konania procesného charakteru majúcej za následok prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Na základe toho, že súd v konaní nevykonaný súdnoznalecký posudok o pravosti podpisu žalobkyne a jej právnej predchodkyne na doručenkách, ktoré mali preukazovať doručenie ponúk na odpredaj s cieľom uplatniť si predkupné právo, ide o prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Navrhovaný dôkaz súdnoznaleckým posudkom z oblasti písomoznalectva nevykonaný a ani nevysvetlil, prečo ho nevykonaný. Prvoinštančný aj odvolací súd svojím rozhodnutím vyslovili záver, že odborné stanovisko Mgr. J. M. nemá právnu silu znaleckého dokazovania a súd prvej inštancie mal správne toto stanovisko vyhodnotiť ako listinný dôkaz. Namietala závery súdu v tom smere, že odborné stanovisko nie je možné vyhodnocovať ako dôkaz, ktorý má právnu silu znaleckého dokazovania z dôvodu absencie doložky v zmysle § 209 ods. 2 CSP. Odborné vyjadrenie je upravené v § 206 CSP. Súd pri vyžiadaní odborného vyjadrenia musí sám posúdiť, či osoba, ktorá má vyjadrenie vypracovať, je dostatočne odborne zdatná a či skúsenosti alebo vedomosti tejto osoby poskytujú záruku správnosti záverov uvedených v odbornom vyjadrení. Zápis osoby do zoznamu znalcov pre určitý odbor predstavuje dostatočnú záruku toho, že táto osoba je odborne zdatná pre vypracovanie odborného vyjadrenia. Výkladom od väčšieho k menšiemu teda možno dospieť k záveru, že ak by odborné vyjadrenie vypracoval znalec zapísaný do zoznamu znalcov, neexistuje dôvod, pre ktorý by toto odborné vyjadrenie malo byť vykonané ako dôkaz listinou. Súkromné odborné vyjadrenie vypracované zapísaným znalcom má podobné vlastnosti ako súkromný znalecký posudok. Súd nesprávne právne posúdil odborné stanovisko znalkyne ako dôkaz listinou, na základe čoho následne nevyhodnotil správne a logicky vykonané dôkazy. Odborné stanovisko bolo podporené dôkazmi, a to výsluchom znalkyne, výsluchom žalobkyne, výsluchom matky žalobkyne, faktúrou spoločnosti UNITASPED s.r.o. s príjmovým pokladničným dokladom. Žalobkyňa navrhovala vykonanie súdnoznaleckého posudku. Súd sa pri rozhodovaní obmedzil na výsluch poštovej doručovateľky, na základe ktorého mal za preukázané, že listy s ponukami sa dostali do dispozičnej sféry matky žalobkyne. Podľa názoru žalobkyne je výpoveď poštovej doručovateľky rozporuplná, pretože uviedla v súvislosti s postupom doručenia zásielok, že to mohlo byť podpísané na adrese

doručovania, ale aj na pošte v popoludňajších hodinách, pričom nemohla potvrdiť, či zásielku podpísala žalobkyňa s ohľadom na časový odstup a veľký rozsah doručovaných zásielok. Základná dovolacia otázka, ktorá nie je vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je otázka, či možno odborné stanovisko a odborné vyjadrenie vyhotovené znalcom zapísaným v zozname znalcov, považovať za dôkaz s právnou silou znaleckého dokazovania. Oba sudy nesprávne vec posúdili, keď uviedli, že odborné stanovisko znalkyne nemá právnou silu znaleckého dokazovania. Žiadala preto, aby bol rozsudok okresného a krajského súdu zrušený a vec vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. K podanému dovolaniu sa vyjadrila žalovaná, ktorá uviedla, že považuje rozhodnutia súdov oboch inštancií za vecne správne. Mala za to, že námietka žalobkyne o nevykonaní súdnoznaleckého posudku o pravosti podpisu neobstoí preto, lebo súd prvej inštancie dôkazy odborným stanoviskom znalkyne Mgr. J. M. a jej výsluchom správne zohľadnil, vykonal, vyhodnotil a vysporiadal sa s nimi. Žalobkyňa námietky neuplatnila v odvolaní proti rozsudku. V odvolaní uviedla, že navrhovala súdu ustanovenie súdneho znalca na preskúmanie podpisov ešte za účinnosti OSP, ktorý však súdnoznalecký posudok odmietol vyhotoviť. Táto procesná vada sa týka postupu súdu prvej inštancie, pretože odvolací súd tieto dôkazy nevykonával. Uviedla, že písomne podaný znalecký posudok možno považovať za posudok, len ak spĺňa povinné obsahové náležitosti, čo odborné stanovisko Mgr. J. M. neobsahuje. Odborné stanovisko a znalecký posudok sú dva rozdielne úkony znaleckej činnosti a nemožno ich zamieňať. Preto, ak súd prvej inštancie dospel k záveru, že odborné stanovisko nemožno považovať za súkromný znalecký posudok, je jeho záver správny a založený na správnom posúdení veci. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že pôvodní spoluvlastníci nehnuteľností písomné ponuky na odkúpenie spoluvlastníckych podielov odoslali doporučenými listovými zásielkami do vlastných rúk prostredníctvom pošty a tieto ponuky na odkúpenie boli doručené adresátovi J.N. Č. ako pôvodnej oprávnenej spoluvlastníčke. Na preukázanie týchto tvrdení žalovaná predložila listinné dôkazy, a to ponuku na odpredaj nehnuteľností z 29. júna 2009 vyhotovenú G. R., podací lístok z pošty z 30. júna 2009, originál doručienky listovej zásielky, listinu nazvanú ponuka na odpredaj nehnuteľností z 29. júna 2009 vyhotovenú J. R., podací lístok z 30. júna 2009 preukazujúci, že listová zásielka obsahujúca ponuku bola odoslaná prostredníctvom pošty a originál doručienky listovej zásielky odosielateľa S. R. pre adresáta J. Č. potvrdzujúci, že listová zásielka obsahujúca ponuku bola riadne doručená. Na pojednávaní bol vykonaný výsluch svedkyne - poštovej doručovateľky a zamestnankyne Slovenskej pošty, ktorá potvrdila, že poznámku v zátvorke (t. j. dcéra) dopisovala ona a podpis adresáta by mal byť podpisom dcéry adresátky. Z výpovede svedkyne J. U. tak vyplynulo, že listovú zásielku s ponukou G. R. a listovú zásielku s ponukou S. R. doručila J. Č. dňa 01. júla 2009 a tieto zásielky za J. Č. prevzala jej dcéra, ktorou je žalobkyňa. Boli tiež vykonané dôkazy doručenkami o doručení listových zásielok, ktorými Správa katastra pre Hlavné mesto SR Bratislava doručovala žalobkyni a J. Č. rozhodnutie o povolení vkladu, pričom žalobkyňa na pojednávaní vypovedala, že podpisy na doručenkách zo spisového obalu katastra sú jej. Samotná znalkyňa potvrdila, že vychádzala len z kópií listinných dokladov a nie z originálov a navyše skúmala pri vypracovaní posudku aj dodatkový podpis „dcéra“, hoci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že poznámku dopisovala poštová doručovateľka. Preto mala za to, že dovolanie žalobkyne nie je ani prípustné, ani dôvodné, a preto navrhla, aby ho dovolací súd odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Žalobkyňa podala dovolanie s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

7. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania v prvom rade z § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

7.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti); jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat' alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

8. Danosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobkyňa vzhliadala vo svojej podstate v tom, že niekoľkokrát navrhovala súdu nariadiť súdnoznalecký posudok na posúdenie pravosti podpisu na doručenkách, ktoré mali preukazovať doručenie ponúk na odpredaj nehnuteľností predložených žalovanou. Žalobkyňa a ani jej právna predchodkyňa ponuky neobdržali a ani sa nedostali do sféry ich dispozície. Na tento návrh súd nereagoval a nevysvetlil, prečo dôkaz nevykonali. Rovnako nereagoval na písomný návrh na nariadenie súdnoznaleckého posudku z 25. marca 2011. Súd síce na pojednávaní vypočul svedkyňu, znalkyňu, ktorá vyhotovila odborné stanovisko, avšak jej výpoveď nevyhodnotil, nevysporiadal sa s ňou, čím došlo k vade konania procesného charakteru majúcej za následok prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

8.1. Doručenka je verejná listina (§ 111 ods. 1 CSP). Status doručenky ako verejnej listiny bol vyjadrený už aj v § 45 ods. 2 OSP [„Údaje uvedené na potvrdení o doručení písomnosti (ďalej len „doručenka“) sa považujú za pravdivé, ak nie je dokázaný opak.“]. Doručenka je listinou, ktorá má povahu verejnej listiny a ktorá sa od listín súkromných líši tým, že potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak, pravdivosť toho, čo je v nej uvedené. V prípade všetkých verejných listín sa teda uplatňuje vyvrátiteľná domnienka ich správnosti (pravdivosti tvrdení v nich uvádzaných). Táto domnienka sa nevzťahuje na súkromné listiny. Obsah verejných listín musí súd zobrať za správny (pravdivý), čím verejná listina preukazuje to, čo je v nej uvedené; v prípade doručenky to je konkrétny postup pri doručení. Ak protistrana správnosť (pravdivosť) v doručenke uvedených informácií popiera, musí navrhnúť dôkaz, ktorý preukáže, že obsah listiny nezodpovedá skutočnosti, resp. je nepravdivý. Predpokladom vyvrátenia prezumpcie správnosti je teda podanie takého dôkazu, na základe ktorého a hodnotením ktorého súd dospeje k záveru, že je prakticky vylúčené, aby nastali skutočnosti alebo sa uskutočnili skutkové deje, ktoré vyplývajú z obsahu verejnej listiny. Nestačí teda iba spochybnenie skutkových údajov obsiahnutých v listine, ale musí byť podaný dôkaz o tom, že tieto údaje nezodpovedajú skutočnosti a sú teda nepravdivé. Ak niekto popiera pravdivosť toho, čo sa vo verejnej listine osvedčuje alebo potvrdzuje, musí svoje tvrdenie preukázať, t. j. musí v tomto smere ponúknuť aj dôkazy, teda má dôkazné bremeno.

8.2. V posudzovanom prípade z podacích lístkov (č. l. 78) vyplýva, že pôvodní spoluvlastníci nehnuteľností G. R. a H. R. odoslali dňa 30. júna 2009 doporučenú zásielku na adresu právnej predchodkyne žalobkyne J. Č.. Z fotokópií doručeníek (č. l. 77) ďalej vyplýva, že zásielky mali byť doručené dňa 01. júla 2009, s tým, že k podpisu adresáta je v zátvorke doplnená poznámka - dcéra. Z vykonaného dokazovania je tiež nepochybné, že v ten istý deň, t. j. dňa 01. júla 2009 uzatvorili J. Č. (matka žalobkyne) ako darca a Y. Č. (žalobkyňa) darovaciu zmluvu (č. l. 21), predmetom ktorej boli

nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto sporu. Obe účastníčky darovacej zmluvy túto podpísali dňa 01. júla 2009 s tým, že podpis daryne, teda matky žalobkyne bol overený v Mestskej časti Bratislava - Záhorská Bystrica dňa 01. júla 2009 pod č. 409/09. S prihliadnutím na tú skutočnosť, že žalobkyňa od začiatku sporu spochybňovala, že ponuka na odpredaj sporných nehnuteľností sa dostala do dispozičnej sféry jej matky, nakoľko tvrdila, že jej matka doporučenú zásielku neprevzala, zameral následne súd prvej inštancie dokazovanie na preukázanie tejto skutočnosti.

8.3. Žalobkyňa pri výsluchu potvrdila, že je jedinou dcérou J. Č., býva s ňou v spoločnej domácnosti, potvrdila ďalej, že darovacia zmluva s jej matkou bola zrejme uzatvorená v doobedňajších hodinách, čo potvrdila pri výsluch aj jej matka (č. l. 129), avšak poprela, že podpis na doručenke je jej podpisom. Zároveň jej matka J. Č. pri výsluchu pred súdom potvrdila, že podpis na doručenke nie je jej podpisom, ani podpisom jej dcéry. Svedkyňa J. U. - poštová doručovateľka na pojednávaní dňa 16. mája 2011 (č. l. 139) vypovedala, že poznámku na obidvoch doručenkách v zátvorke dopisovala ona, a teda podpis adresáta na doručenke by mal byť podpisom dcéry (žalobkyne). Na druhej strane však tiež uviedla, že vzhľadom na odstup času, ako aj veľký rozsah doručovaných zásielok nevie potvrdiť ani vyvrátiť, že zásielku žalobkyňi aj skutočne odovzdala s tým, že údaj o tom, že zásielku odovzdala žalobkyňi, teda dcére by sa mal nachádzať aj na doručovacej karte, čo následne potvrdila aj Slovenská pošta (č. l. 144).

8.4. Žalobkyňa predložila Odborné stanovisko z odboru písomoznalectvo č. 5/2012 znalkyne Mgr. J. M., ktorá v jeho závere skonštatovala, že sporné podpisy adresáta na doručenkách nevykazujú žiadne zhodné znaky s podpismi ako J. Č. (matky žalobkyne), tak ani Y. Č. (žalobkyne), a teda nie sú ich pravými podpismi (č. l. 197). Svedkyňa Ing. J. M. pri výsluchu pred súdom dňa 17. marca 2014 (č. l. 271) zároveň potvrdila, že pôsobí ako znalkyňa pre potreby trestného konania a napriek tomu, že mala k dispozícii len kópie sporných doručení, zotrvala na svojich záveroch, že podpisy na doručenkách nie sú podpismi žalobkyne.

8.5. Žalobkyňa tiež tvrdila, že v deň doručovania sporných listín nebola prítomná v Bratislave, nakoľko bola na služobnej ceste v Dolnom Kubíne, o čom ako dôkaz predložila faktúru od spoločnosti UNITASPED s.r.o. (č. l. 155), z ktorej vyplýva, že jej boli fakturované ubytovacie služby od 30. júna do 01. júla 2009.

8.6. Na základe takto zisteného skutkového stavu potom súd prvej inštancie v poradí tretím rozsudkom v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu žalobu ako nedôvodnú zamietol. Vychádzal pri tom zo zistenia, že žalobkyňa predložila súdu odborné stanovisko Mgr. J. M. - znalkyne z odboru písomoznalectvo, z ktorého vyplýva, že podpisy na doručenkách vrátane dodatku uvedeného v zátvorke, nie sú spísané rukou žalobkyne a ani pani J. Č.. Keďže však predmetné stanovisko neobsahuje doložku zmysle § 209 ods. 2 CSP, súd na tento dôkaz nemohol prihliadnuť ako na súkromný znalecký posudok, ale mohol ho len vyhodnotiť ako listinný dôkaz. Tento dôkaz neobstojí v kontexte ostatných listinných dôkazov. Znalkyňa uviedla, že pri vypracovaní odborného stanoviska vychádzala len z kópií listinných dokladov a nie z originálov. Naviac znalkyňa skúmala aj dodatkový podpis „dcéra“, hoci z vykonaného dokazovania - výsluchu pracovníčky pošty vyplynulo, že poznámku v zátvorke pri oboch doručenkách dopisovala ona. Napokon doručenky predložené žalovanou v konaní korešpondujú s ďalšími listinnými dôkazmi, a to doručenkami nachádzajúcimi sa v pripojenom spise z Okresného úradu Bratislava, kde sa tiež nachádzajú podpísané doručenky pre pani J. a Y. Č., pričom voľným okom možno porovnať tieto podpisy spolu s podpismi na doručenkách zaslaných pôvodnými vlastníkmi nehnuteľností, pričom podľa názoru súdu tieto vykazujú zhodné znaky ako podpisy na doručenkách predložených žalovanou, ktorými G. a H. R.Í. zasielali ponuku na odpredaj podielov. Samotná žalobkyňa na pojednávaní dňa 02. júla 2012 uviedla, že podpis na doručenke predložený zo spisu Okresného úradu Bratislava, kde bolo zasielané rozhodnutie o povolení vkladu, je jej. Z výpovede J. U. vyplynulo, že listové zásielky s ponukou doručila 01. júla 2005 (správne 2009, pozn.) pani J. Č. a za ňu ich prevzala jej dcéra, teda žalobkyňa, keďže J. Č. má len jednu dcéru, a to žalobkyňu. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na faktúru znejúcu na meno žalobkyne, táto nevyvracia vyššie uvádzané listinné dôkazy preukazujúce prevzatie listovej zásielky adresovanej J. Č. s ponukou na odkúpenie podielov na nehnuteľnostiach žalobkyňou. Faktúra nepreukazuje, že by žalobkyňa bola na služobnej ceste celý deň, naviac samotná svedkyňa J. Č. vo svojej svedeckej výpovedi uviedla, že darovaciu zmluvu podpísali dňa 01. júla 2009 pravdepodobne doobeda. Je teda zrejmé, že žalobkyňa sa dňa 01. júla 2009 nachádzala v mieste bydliska a mohla prevziať zásielku adresovanú svojej matke. Je teda zrejmé, že matka žalobkyne mala objektívnu možnosť oboznámiť sa s obsahom ponuky G. a H. R. na odpredaj nehnuteľností zo dňa 29. júna 2009.

9. Právu účastníka na vykonanie dôkazu v súdnom konaní zodpovedá povinnosť súdu každý dôkazný návrh posúdiť a vysporiadať sa s ním a pokiaľ takému návrhu na vykonanie dôkazu nevyhoví, tak je povinný v odôvodnení rozsudku odôvodniť, prečo nevykonaný navrhnuté dôkazy (§ 220 ods. 2 CSP), a to presvedčivo s vysvetľujúcim odôvodnením, z akého dôvodu je ním odmietaný návrh na vykonanie dôkazu nedôvodný (resp. neopodstatnený), či už z dôvodu, že sa týka okolností nepodstatnej pre rozhodnutie alebo okolností, ktorú možno zistiť napr. inak.

10. Na splnenie požiadavky na spravodlivý proces, účastníci konania (a samozrejme aj verejnosť) musia byť schopní pochopiť verdikt súdu, ktorý bol vydaný - to je zásadná poistka proti svojvôli (Taxquet vs. Belgicko). V nadväznosti na to je úlohou súdu, aby sa jasným spôsobom vyrovnal so všetkými právnymi a skutkovými okolnosťami, ktoré tvoria podklad jeho rozhodnutia z hľadiska právneho významu (rozhodnutie IV. ÚS 14/07).

11. Civilný sporový poriadok ustanovuje, že súd je povinný v odôvodnení rozsudku jasne a výstižne vysvetliť, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonaný, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonaný ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

12. V prípade, ak súd nevykoná určitý, účastníkom navrhnutý dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonaný navrhnuté dôkazy (rozhodnutie I. ÚS 350/08). Uvedený stav potom v konaní generuje možnú existenciu tzv. opomenutého dôkazu. Podľa doktríny opomenutých dôkazov je opomenutým predovšetkým taký dôkaz, ktorého vykonanie má pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, avšak vo veci konajúci súd jeho vykonanie bez adekvátneho odôvodnenia nezrealizuje, prípadne jeho vykonanie opomenie bez akéhokoľvek odôvodnenia. Na zistenie toho, či sa o opomenutý dôkaz jedná alebo nie, sa v praxi používa tzv. Perna test (bližšie pozri rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Perna vs. Taliansko č. 48898/99 zo 06. mája 2003 a iné).

13. Perna test v zásade pozostáva z posúdenia troch nasledovných kritérií, ktoré sú podľa najvyššieho súdu aplikovateľné aj vo vnútroštátnom civilnom procese:

- Je návrh na realizáciu dokazovania dostatočne odôvodnený a týka sa podstaty veci?
- Bol posúdený význam určitého dôkazu a v tejto súvislosti boli súdom poskytnuté dostatočné dôvody, prečo dôkaz nebol vykonaný v priebehu súdneho konania?
- A či toto rozhodnutie nenarušilo celkovú spravodlivosť konania.

14. Posúdenie veci musí v sebe implikovať aj posúdenie relevantnosti navrhovaného dôkazu a poskytnutie dostatočného odôvodnenia súdom. Až nesplnenie si tejto povinnosti súdom je porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, ako dôsledok porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

15. V predmetnej veci nastal takýto stav, keďže ani okresný ani krajský súd v dostatočnom rozsahu nezdôvodnili svoje východiská i procesný postup v odôvodnení rozhodnutia.

16. Podľa dovolacieho súdu je rozsah a predmet konania na civilnom súde v dispozícii žalobcu. Znamená to, že rozsah dokazovania, ktoré sa uskutočňuje v zásade na prvoinštančnom súde, je determinovaný samotnou žalobou a jej argumentáciou na strane jednej a na strane druhej procesnou obranou žalovanej strany. V tejto veci žalobkyňa predložila súdu v rámci dokazovania odborný posudok, ktorý vyhodnotil na jednej strane okresný súd ako nedostatočný, a preto ho bral do úvahy len ako dôkaz listinou a na druhej strane, sám prikrôčil ku skúmaniu podpisov na sporných doručenkách s poukazom na princíp procesu voľného hodnotenia dôkazov bez toho, aby vysvetlil, z akého dôvodu, pokiaľ nepovažoval daný odborný posudok za dostatočný, nepristúpil k nariadeniu znaleckého dokazovania, ktoré žalobkyňa

opakovane navrhovala.

17. Civilný sporový poriadok presadzuje v priebehu celého procesu, ako jednu z významných zásad civilného konania, hospodárnosť konania. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, má predchádzať zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Zásada hospodárnosti je pretavená aj do časti konania, v ktorej strany predkladajú a navrhujú vykonanie dôkazov. Z ustanovenia § 207 vyplýva, že hospodárnosťou je vedený súd už pri výbere dôkazného prostriedku, keď má preferovať odborné vyjadrenie pred znaleckým dokazovaním. Hospodárnosť sa v prípade tohto ustanovenia odrzkadľuje najmä vo výške nákladov zaobstarania jednotlivých dôkazov - vyjadrenia alebo posudku. Významná hranica v zásade hospodárnosti, ktorá pri dokazovaní „otvára cestu“ znaleckému posudku predstavuje odbornú úroveň poznania povýšenú na úroveň „vedeckých poznatkov“, ktorá je na posúdenie predmetu sporu nevyhnutná. Hospodárnosť ustupuje vedeckým poznatkom vtedy, ak nepostačuje odborné vyjadrenie od odborne spôsobilej osoby a zároveň pre zložitosť postupu, ktorý je predmetom sporu, odborné vyjadrenie nie je dostačujúce. Znalecké dokazovanie je z dôvodu hospodárnosti a zníženia nákladov konania potom až sekundárnym riešením. V oboch prípadoch - vyjadrenia aj znaleckého posudku - je vyžadovaná odborná spôsobilosť osoby, pričom znalecký posudok vyžaduje nadstavbu v požiadavkách kladených na osobu, ktorá ju vykonáva, a to splnenie podmienok na zápis do zoznamu znalcov. V tomto prípade verejne dostupný zoznam znalcov značne napomáha súdu pri posúdení odbornosti osoby, keďže už len skutočnosť, že je osoba zapísaná do zoznamu znalcov, jej pripisuje určitý stupeň odbornosti, ktorý je pre znalecké posúdenie potrebný, a je preto kvalifikovaným odborníkom s vedeckými poznatkami.

18. Z ustanovení §§ 2, 15 ods. 1 a 2, 16 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v neskoršom znení (ďalej len „zákon o znalcoch“) vyplýva, že odborné vyjadrenie predpokladané ustanovením § 206 CSP môže byť podané aj zo strany znalca, keďže podávanie odborných vyjadrení spadá pod úkony znaleckej činnosti. A naopak z vyššie citovaných ustanovení zákona o znalcoch vyplýva, že znalecký posudok či vyjadrenie môže pre súd poskytnúť aj osoba nezapísaná do zoznamu znalcov, za podmienok, že niet osoby, ktorá by úkon vykonala a zároveň táto osoba zloží pred súdom sľub podľa zákona.

19. Súd sa riadi pri hodnotení dôkazov a skutkových tvrdení strán sporu pri vyhodnocovaní unesenia dôkazného bremena kontradiktornosťou konania. Preto pokiaľ konanie vyžaduje odborné hodnotenie dôkazov, môže upozorniť strany na ustanovenie § 206 a § 207 CSP, na základe ktorých vyžiada na návrh (prioritne v záujme hospodárnosti) odborné vyjadrenie (§ 206 CSP) alebo (sekundárne) znalecký posudok (§ 207 CSP). Obe ustanovenia však, pri naplnení princípu dvoch vzájomne kontradiktórne postavených strán sporového konania, môže súd aplikovať len na návrh strany. Avšak vzhľadom na princíp postavenia tzv. „silného sudcu“ sám súd rozhodne, či takto navrhnutý dôkaz napokon vykoná (§ 185 CSP). Do úvahy pri posúdení bude pripadať relevantnosť navrhnutého dôkazu, či prispeje k objasneniu súdnej veci a nevyhnutne v spojení s tým aj hospodárnosť dôkazu. Pri posúdení skutočností, na ktoré navrhujú strany vykonanie dôkazných prostriedkov ako je odborné vyjadrenie alebo znalecké dokazovanie nie je vylúčené, že konajúci sudca potrebnými znalosťami aj sám disponuje. Na vylúčenie prípadných pochybností môže však aj napriek tomu vyžiadať odborné vyjadrenie od nezávislej osoby. Pokiaľ strana konkrétnu osobu nenavrhol alebo bola namietnutá, súd sám určí osobu, ktorú poverí úkonom v zmysle § 206 alebo § 207 CSP výberom zo zoznamu vo verejne dostupných registroch znalcov, či odborne spôsobilých osôb, prípadne čerpá z poznatkov o odborníkoch z vlastnej rozhodovacej činnosti.

20. Sudca musí disponovať určitým penzom odborných vedomostí o preskúmvanom predmete sporu už len za účelom určenia potrebného rozsahu znaleckého dokazovania a na rozlíšenie kritéria, či na posúdenie veci budú postačovať odborné vedomosti alebo budú potrebné až vedecké poznatky. Rozlišovaním a zdôvodnením opodstatnenosti využitého kritéria, akou je zložitosť posudzovaných otázok by sa mal súd zaoberať len do tej miery, aby bolo odôvodnenie jeho rozhodnutia zákonne a ústavne udržateľné. V opačnej situácii, pokiaľ si strana zaobstará vlastné dôkazy a predloží odborné vyjadrenie,

ktoré si zadovážila sama, urobila tak v súlade so svojimi právami a povinnosťami sporovej strany/účastníka konania (čl. 6 ods. 1 a § 149 CSP) a súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP), dokazovanie vykoná v zásade na pojednávaní (§ 188 ods. 1 CSP), a pritom sa riadi zásadou voľného hodnotenia dôkazov (§ 191 ods. 1 CSP).

21. Skutočnosť, že odborné vyjadrenie (pozn. dovolacieho súdu - tu sa myslí vyjadrenie odborne spôsobilej osoby, bez ohľadu na to, či bolo vyjadrenie v zmysle § 206 CSP zadovážované súdom na návrh strany alebo predkladané stranou ako prostriedok procesnej obrany) má hospodárnu prednosť pred znaleckým dokazovaním, môže sa týkať otázok jednoduchších na zodpovedanie, má nevedecký obsah, resp. na jeho predloženie nie sú potrebné vedecké poznatky a samotná skutočnosť, že formálna stránka zadovážovania odborného vyjadrenia je procesne jednoduchšia a zároveň naopak skutočnosť, že znalecký posudok musí spĺňať prísne formálne kritériá, či už kladené na osobu znalca, na jeho procesné nariadenie súdom alebo na jeho obsah, či prípadné sankcie spojené s nekonaním znalca, či so skutočnosťou, že je finančne náročnejší ako odborné vyjadrenie, neznamená v žiadnom z hľadísk prednosť jedného dôkazného prostriedku pred druhým. Oba dôkazné prostriedky sa hodnotia horizontálne bez vzájomnej vertikálnej nadriadenosti alebo podriadenosti. Žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu (čl. 15 ods. 2 CSP).

22. Ustanovenie čl. 11 ods. 3 CSP napomáha sudcovi pri voľnom hodnotení dôkazov, a teda predstavuje za tým účelom pre tento postup interpretačné pravidlo, ktoré uľahčuje súdu styk s tými subjektami, pri ktorých sa predpokladá definovaná profesijná odbornosť. Ten, kto sa v styku so súdom alebo verejne prihlási k určitej profesijnej odbornosti, považuje sa za schopného konať s náležitou znalosťou veci spojenou s touto odbornosťou. Odbornosť osoby môže vyplývať pre súd priamo z úkonu odborne spôsobilej osoby alebo sa osvedčuje prostredníctvom predloženého dokladu osvedčujúceho odbornú spôsobilosť osoby. V každom prípade je vecou súdu, akým spôsobom bude pristupovať k prevereniu spôsobilosti osoby vystupujúcej v konaní. Súd sa musí s prípadnými námietkami strán vo vzťahu k osobe odborne spôsobilej primerane vysporiadať. Odborná spôsobilosť takých osôb musí obstať v prieskume procesného postupu súdu a tiež musí byť bez akýchkoľvek pochyb zrejme, že ide o osobu odborne spôsobilú na daný úkon v dokazovaní. Splnenie podmienok odbornej spôsobilosti osoby na podanie odborného vyjadrenia posudzuje a vyhodnocuje súd sám. Zákon súd pri výbere ničím neobmedzuje, no na druhej strane výber osoby však nesmie vzbudzovať dôvodné obavy o jej nekompetentnosti. Malo by ísť o osobu, ktorej pracovné zaradenie nasvedčuje tomu, že má potrebné odborné vedomosti (napr. lekár v príslušnom odbore, psychológ, účtovník, daňový poradca) alebo ktorej činnosť nasvedčuje o odborných skúsenostiach (napr. realitná kancelária). Odborné vyjadrenie môže vypracovať aj znalec. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. PlsF 2/1974 je možné považovať odborné vyjadrenie za dôkazný prostriedok, ktorý je svojou povahou obdobný znaleckému posudku, preto proti nemu môžu účastníci vzniesť akékoľvek námietky, ktoré by bolo možné vzniesť aj proti znaleckému posudku.

23. Z dovolaní napadnutého rozsudku vyplýva záver, že predávajúci G. a H. R. spísali ponuku na odpredaj sporných nehnuteľností a tieto ponuky boli riadne doručené pôvodnej spoluvlastníčke nehnuteľností J.N. Č., čím vyvolali zamýšľané účinky a právne následky. Súd dospel k záveru, že odborné stanovisko znalkyne z odboru písmoznalectvo neobsahuje doložku v zmysle § 209 ods. 2 CSP, a preto na tento dôkaz nebolo možné prihliadať ako na znalecký posudok, ale tento mohol vyhodnocovať len ako listinný dôkaz. Následne uzavrel, že nakoľko znalkyňa nemala k dispozícii originály doručeníek a okrem toho predložené doručienky korešpondujú s ďalšími listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v pripojenom spise pôvodnej Správy katastra, kde sú doručienky podpísané pani J.N. a Y. Č., tieto doručienky potom vykazujú po porovnaní voľným okom zhodné znaky, ako podpisy na sporných doručenkách. Navyše poštová doručovateľka pri výsluchu potvrdila, že zásielku určite doručila a tiež svedkyňa J.N. Č. potvrdila, že darovaciu zmluvu podpisovali dňa 01. júla 2009 doobeda, z čoho vyplýva, že žalobkyňa sa v tento deň nachádzala v mieste svojho bydliska. Preto je zrejme, že predchodkyňa žalobkyne (matke žalobkyne), tak aj samotnej žalobkyne sa dostala ponuka na odkúpenie podielu na sporných nehnuteľnostiach do dispozičnej sféry a mali takto objektívnu možnosť sa s obsahom ponuky oboznámiť. S týmto záverom sa stotožnil aj odvolací súd.

24. Pokiaľ súde v základnom konaní uzavreli, že žalovaná preukázala, že ponuka na odkúpenie podielu na sporných nehnuteľnostiach sa dostala do dispozičnej sféry ako matky žalobkyne, tak aj samotnej žalobkyne, de facto posudzovali splnenie podmienok unesenia dôkazného bremena jednostranne a ich závery sú predčasné. Na preukázanie tvrdenia o tom, že podpis na doručení nie je podpisom žalobkyne ani jej matky, žalobkyňa navrhovala vykonanie dôkazu znaleckým posudkom. Pokiaľ súde nižších inštancií nenariadili žalobkyňou navrhované dokazovanie, zasiahli tým do práva žalobkyne na spravodlivý proces, pretože v dôsledku nevykonania tohto opomenutého dôkazu nedostatočne zistili skutkový stav sporu, ktorý následne nesprávne právne posúdili. Zároveň v odôvodnení svojich rozhodnutí súde neuviedli, z akého dôvodu tento navrhnutý dôkaz nevykonali. Naopak, pokiaľ na jednej strane nezobrali do úvahy závery odborného vyjadrenia s odkazom na nedostatok doložky (§ 209 ods. 2 CSP), ktorá sa vzťahuje na náležitosti znaleckého posudku a nie odborného vyjadrenia, na druhej strane sami prikrčili k posudzovaniu pravosti podpisu na sporných doručeniach a to bez toho, aby mali na takýto záver dostatok odborných vedomostí, týmto postupom zasiahli do práva žalobkyne na spravodlivý proces. Okrem toho, ani ďalšie nepriame dôkazy, na ktoré odkazuje súd prvej inštancie v bodoch 91, 92 svojho odôvodnenia nepreukazujú, že by sa ponuka na odkúpenie sporných nehnuteľností skutočne dostala do dispozičnej sféry žalobkyne, prípadne jej matky. Túto skutočnosť nepotvrdila ani doručujúca poštárka, a nakoniec nevyplýva ani z podpisov na darovacej zmluve zo dňa 01. júla 2009 (uzavretej medzi žalobkyňou a jej matkou), nakoľko z jej obsahu vyplýva, že dňa 01. júla 2009 sa podpis overoval len vo vzťahu k daryni, teda vo vzťahu k matke žalobkyne, zrejme doobeda (ako vyplýva zo zhodnej výpovede žalobkyne a jej matky), čo skôr potvrdzuje tvrdenie matky žalobkyne, že v čase doručovania písomnosti sa skutočne zrejme nezdržovala v mieste jej bydliska. Či sa tam zdržiavala aj samotná žalobkyňa, však z vykonaného dokazovania zrejme nie je.

24.1. Procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku overeniu alebo vyvráteniu ktorej je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, už bolo doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, garantujúcimi strane sporu právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

25. Dovolací súd preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu, ktorého úlohou bude opätovne sa zaoberať návrhom žalobkyne na nariadenie znaleckého dokazovania na preukázanie pravosti podpisu na sporných doručeniach a náležite vysvetliť, prečo prípadne nemá v úmysle takémuto návrhu vyhovieť a po takomto doplnení dokazovania opätovne posúdiť, či sa ponuka na odpredaj spoluvlastníckeho podielu naozaj dostala do dispozičnej sféry žalobkyne, prípadne jej matky. Zároveň bude jeho úlohou vysporiadať sa aj so samotným odborným vyjadrením z hľadiska jeho obsahu a nielen formy.

26. Vzhľadom na dovolateľkou dôvodne vytykané vady zmätočnosti a tým dôvodnosť dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP, dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a preto už bez potreby zaoberania sa s ďalšími dovolacími dôvodmi (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.